

Byla C-274/20

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2020 m. birželio 19 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Giudice di pace di Massa (Italija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. birželio 16 d.

Pareiškėjai:

GN

WX

Atsakovė:

Prefettura di Massa Carrara – Ufficio Territoriale del Governo di Massa Carrara

Pagrindinės bylos dalykas

Skundas, kuriuo siekiama, kad būtų panaikinta bauda, skirta daugiau kaip šešiasdešimt dienų Italijoje gyvenančiam Europos Sąjungos piliečiui už tai, kad vairavo kitoje Sąjungos valstybėje narėje registruotą automobilį.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Daugiau kaip šešiasdešimt dienų Italijoje gyvenančiam asmeniui draudžiant Italijoje vairuoti kitoje Sąjungos valstybėje narėje registruotą automobilį (nepriklausomai nuo to, kam jis priklauso), jis galėtų būti diskriminuojamas dėl pilietybės. Be to, dėl pareigos registruoti Italijoje kitoje Sąjungos valstybėje narėje registruotus automobilius, kad jais būtų galima važiuoti Italijoje, ypač praėjus tokiam trumpam laikotarpiui po apsigyvenimo, galėtų būti apsunkintos ir (ar) netiesiogiai, bet pastebimai, apribotos kai kurių Sąjungos piliečių galimybės

pasinaudoti SESV 18, 21, 26 straipsniuose, 45 straipsnio 1 dalyje ir 49-62 straipsniuose įtvirtintomis teisėmis.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar „diskriminacijos dėl pilietybės“ draudimo sąvoka pagal SESV 18 straipsnį turi būti aiškinama taip, kad valstybėms narėms draudžiama priimti bet kokius teisės aktus, dėl kurių (net ir netiesiogiai, paslėptai ir (ar) faktiškai) gali kilti sunkumų kitų valstybių narių piliečiams?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar dėl Kelių kodekso 93 straipsnio 1-bis dalies, pagal kurią praėjus šešiasdešimčiai dienų nuo apsigyvenimo Italijoje draudžiama vairuoti su užsienio šalies registracijos numerio ženklais (neatsižvelgiant į tai, kieno vardu jie registruoti), kitų valstybių narių piliečiams (turintiems automobilį su užsienio šalies registracijos numerio ženklais) gali kilti sunkumų ir dėl to ji laikytina diskriminacine dėl pilietybės?

3. Ar sąvokos:

a. „teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje“ (SESV 21 straipsnis),

b. „vidaus rinka“, kurią „sudaro vidaus sienų neturinti erdvė, kurioje pagal Sutarčių nuostatas užtikrinamas laisvas prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas“ (SESV 26 straipsnis),

c. „Sąjungoje užtikrinama darbuotojų judėjimo laisvė“ (SESV 45 straipsnis),

d. „vienos valstybės narės nacionalinių subjektų įsisteigimo laisvės kitos valstybės narės teritorijoje apribojimai uždraudžiami“ (SESV 49-55 straipsniai),

e. „Sąjungoje uždraudžiami laisvės teikti paslaugas apribojimai, taikomi valstybių narių nacionaliniams subjektams, kurie yra įsisteigę kitoje valstybėje narėje negu valstybė, kurios subjektu yra asmuo, kuriam tos paslaugos teikiamos“ (SESV 56-62 straipsniai),

turi būti aiškinamos taip, kad taip pat yra draudžiamos tokios nacionalinės teisės nuostatos, dėl kurių (net ir netiesiogiai, paslėptai ir (ar) faktiškai) gali būti apribotos arba apsunkintos Sąjungos piliečių galimybės pasinaudoti teise laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje, darbuotojų teise laisvai judėti Sąjungoje, įsisteigimo laisve ir laisve teikti paslaugas ar kitaip daromas poveikis minėtoms teisėms?

4. Jeigu į trečiąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar dėl Kelių kodekso 93 straipsnio 1-bis dalies, pagal kurią praėjus šešiasdešimčiai dienų nuo apsigyvenimo Italijoje draudžiama vairuoti su užsienio šalies registracijos numerio ženklais (neatsižvelgiant į tai, kieno vardu jie registruoti), gali būti

apribotos arba apsunkintos galimybės pasinaudoti teise laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje, darbuotojų teise laisvai judėti Sąjungoje, įsisteigimo laisve ir laisve teikti paslaugas ar kitaip joms daromas poveikis?

Nurodomos Europos Sąjungos teisės nuostatos

SESV 18, 21, 26 straipsniai, 45 straipsnio 1 dalis ir 49-62 straipsniai.

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

Codice della strada (Decreto Legislativo 30 aprile 1992, n. 285, e successive modifiche) (Kelių kodeksas, nustatytas 1992 m. balandžio 30 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 285 su vėlesniais pakeitimais). *Decreto-Legge 4 ottobre 2018, n. 113, convertito con modificazioni dalla Legge 1° dicembre 2018, n. 132* (2018 m. spalio 4 d. Dekretas įstatymas Nr. 113, su daliniais pakeitimais pertvarkytas į 2018 m. gruodžio 1 d. Įstatymą Nr. 132) nustatyta, be kita ko, į 93 straipsnį įtraukti 1-bis, 1-ter ir 7-bis dalis.

93 straipsnio 1-bis dalis:

„Nepažeidžiant 1-ter dalies nuostatų, asmenims, kurie turi gyvenamąją vietą Italijoje daugiau kaip šešiasdešimt dienų, draudžiama vairuoti užsienyje registruotą transporto priemonę“.

93 straipsnio 1-ter dalis:

„Kai kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ar Europos ekonominės erdvės valstybėje įsteigta įmonė, kuri Italijoje nėra įsteigusi antrinės ar kitos faktinės buveinės, suteikia teisę naudoti transporto priemonę pagal finansinės nuomos ar nuomos be vairuotojo sutartį, taip pat tuo atveju, kai teisę naudoti transporto priemonę suteikiama pagal panaudos sutartį Italijoje gyvenančiam asmeniui, darbo ar bendradarbiavimo santykiais susijusiam su kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ar Europos ekonominės erdvės valstybėje įsteigta įmone, kuri Italijoje nėra įsteigusi antrinės ar kitos faktinės buveinės, laikantis Bendrijos muitinės kodekso nuostatų, transporto priemonėje turi būti laikomas transporto priemonės savininko konkrečią datą pasirašytas dokumentas, kuriame nurodoma, kokių pagrindų ir kuriam laikui suteikiama teisė naudoti transporto priemonę. Jei tokio dokumento nėra, laikoma, kad teisę naudoti transporto priemonę turi vairuotojas“.

93 straipsnio 7-bis dalis:

„Už 1-bis dalyje nurodytų nuostatų pažeidimą taikoma administracinė nuobauda –nuo 712 iki 2 848 eurų bauda. Priežiūros institucija perduoda registravimo dokumentus transporto priemonių registravimo įstaigai, kuri yra kompetentinga

atitinkamoje teritorijoje, nurodo nedelsiant nutraukti transporto priemonės eksploatavimą ir ją nuvežti bei laikyti ne bendrojo naudojimo vietoje“.

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso aprašymas

- 1 Pareiškėjai GN ir WX yra sutuoktiniai. GN gyvena Italijoje, o jo žmona WX – Slovakijoje; Slovakijoje yra vienintelė jos gyvenamoji vieta. Vieną 2019 m. dieną, kai žmona buvo Italijoje, sutuoktinius, kartu važiuojančius Slovakijoje registruotu WX automobiliu, kurį vairavo GN, sustabdė Masos-Kararos kelių policija; už Kelių kodekso 93 straipsnio 1-bis dalies pažeidimą pareiškėjui ir jo žmonai, kaip transporto priemonės savininkei, buvo skirta bauda ir nurodyta paimti automobilį, nes daugiau kaip šešiasdešimt dienų Italijoje gyvenantis GN vairavo užsienyje registruotą automobilį. 2019 m. vasario 27 d. pateiktu skundu pareiškėjai GN ir WX pradėjo teisminį procesą prieš *Prefettura di Massa Carrara* (Masos-Kararos prefektūra), kuriuo siekė, kad Masos-Kararos kelių policijos vadovaujantis Kelių kodekso 93 straipsnio 1-bis dalimi skirta bauda būtų panaikinta. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, abejodamas dėl nurodyto nacionalinės teisės akto atitikties Europos Sąjungos teisei, sustabdė bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 2 Pareiškėjai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo prašė netaikyti Kelių kodekso 93 straipsnio 1-bis dalies, nes, jų nuomone, ji akivaizdžiai prieštarauja SESV 18, 21, 26, 45 ir 49-62 straipsniams. Jie taip pat nurodė, kad tokia teisės nuostata, kuri prieštarauja Sąjungos integracijos logikai, neturėtų būti leidžiama Sąjungos bendrojoje erdvėje. Valstybės narės neturėtų priimti teisės nuostatų, kuriomis galėtų būti apribota Sąjungos piliečių teisė judėti bet kurioje valstybėje narėje automobiliais, įregistruotais bet kurioje kitoje Sąjungos valstybėje. Valstybiniai registracijos numerio ženklai turėtų būti tiesiog Sąjungos numerio ženklais (taip pat ir praktikoje, o ne tik formaliai). Tik tokiu būdu Europos Sąjungos teisėje nurodytos laisvės gali būti visiškai užtikrinamos. Be to, Sąjungos pilietis turėtų turėti galimybę atlikti savo automobilio techninę apžiūrą bet kurioje kitoje valstybėje narėje. Minėtus automobilius turėtų būti galima apdrausti bet kurioje Europos draudimo bendrovėje, nes kitaip nebūtų užtikrinama laisva draudimo rinka. Pasak Italijos vyriausybės, šia teisės nuostata siekiama kovoti su reiškiniu, kai automobiliai registruojami užsienyje norint išvengti mokesčių Italijoje. Vis dėlto, siekdamas reguliuoti šį reiškinį, t. y. siekdamas nustatyti šalį, kurioje turi būti apmokestinamos prekės ir pajamos, visos Europos šalys, remdamosi EBPO pavyzdine sutartimi, yra sudariusios specialias „dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartis“. Taigi šia teisės nuostata iš tikrųjų siekiama apsaugoti nacionalines draudimo bendroves. Šis paslėptas protekcionizmas akivaizdžiai prieštarautų ES bendrajai rinkai ir konkurencijos politikai.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 3 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja dėl nurodyto nacionalinės teisės akto atitikties Europos Sąjungos teisei, būtent – minėtuose SESV straipsniuose nurodytoms nuostatoms. Bet koks ribojimas naudotis automobiliu, ypač dėl jo registracijos šalies, neišvengiamai reiškia kai kurių Sąjungos piliečių teisių ribojimą Sąjungos bendrojoje erdvėje. Kaip numatyta nagrinėjamoje nacionalinės teisės nuostatoje, asmenims, kurie gyvena Italijoje daugiau kaip šešiasdešimt dienų, draudžiama naudoti kitoje ES valstybėje registruotą automobilį, nepriklausomai nuo to, kam jis priklauso. Dėl šios priežasties asmenys, kurie ketina gyventi Italijoje daugiau kaip šešiasdešimt dienų, tam, kad išvengtų didelių numatytų baudų, yra priversti savo automobilį, kuris jau yra įregistruotas užsienyje, registruoti Italijoje arba kitu atveju – pagal labai sudėtingą procedūrą vežti (eksportuoti) automobilį į jo kilmės šalį.
- 4 Be registracijos mokesčio ir sudėtingo biurokratinio proceso suinteresuotasis asmuo, registruodamas automobilį Italijoje, privalo iš naujo atlikti automobilio techninę apžiūrą Italijoje, sumokėti automobiliams Italijoje taikomus mokesčius taip pat ir už einamuosius metus, už kuriuos atitinkami mokesčiai jau buvo sumokėti užsienyje, be to, jis turi įsigyti naują draudimo polisą Italijos draudimo bendrovėje.
- 5 Tuo tarpu pagal eksporto procedūrą numatyta, kad registracijos liudijimas ir numerio ženklai turi būti pateikiami kompetentingai Italijos institucijai, kuri išduoda laikinus dokumentus ir laikinus numerio ženklus, su kuriais transporto priemonę galima vežti į jos kilmės šalį. Naujus numerio ženklus privaloma iš naujo apdrausti, o registracijos liudijimą ir pirminius numerio ženklus bus galima atsiimti kompetentingoje kilmės šalies institucijoje po labai ilgo laukimo laikotarpio (maždaug po 6 mėnesių). Laikinieji dokumentai ir laikinieji numerio ženklai už Italijos ribų negalioja.
- 6 Taigi dėl nagrinėjamos teisės nuostatos Sąjungos piliečiai galėtų būti, viena vertus, netiesiogiai arba faktiškai diskriminuojami dėl jų pilietybės, o, kita vertus, galėtų būti ribojama jų teisė laisvai judėti ir apsigyventi, ribojama pagal darbo sutartį dirbančių darbuotojų judėjimo laisvė, įsisteigimo teisė ir laisvė teikti paslaugas.

Dėl diskriminacijos

- 7 Nacionalinės teisės nuostata galėtų būti diskriminacinė, nes italams (gyvenantiems Italijoje ir turintiems Italijoje įregistruotą automobilį) nereikės patirti papildomų išlaidų ir (ar) kitų nepatogumų, norint apsigyventi arba ir toliau gyventi Italijoje daugiau kaip šešiasdešimt dienų iš eilės.
- 8 Tuo tarpu kiti Sąjungos piliečiai, norėdami gyventi Italijoje (profesiniais, darbo, studijų ar turizmo tikslais) daugiau kaip šešiasdešimt dienų, turės patirti didelių išlaidų ir susidurti su ilgomis biurokratinėmis procedūromis. Be to, italai, kurie

kitoje Sąjungos valstybėje narėje ketina gyventi daugiau kaip šešiasdešimt dienų, turi teisę toje valstybėje naudoti savo Italijoje registruotus automobilius, nes jokioje kitoje Sąjungos valstybėje narėje nenumatyta pareiga joje registruoti automobilius praėjus tokiam trumpam laikotarpiui. Tai galėtų lemti nevienodą padėtį.

- 9 Be to, jei visos Sąjungos valstybės narės abipusiškumo pagrindu imtųsi panašių priemonių, susidarytų nepriimtina, į aklavietę vedanti situacija, taip pat atsižvelgiant į tai, kad Sąjungos pilietis gali turėti gyvenamąją vietą daugiau nei vienoje Sąjungos valstybėje narėje.

Dėl teisės laisvai judėti ir apsigyventi, pagal darbo sutartį dirbančių darbuotojų judėjimo laisvės, įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas Sąjungos bendrojoje erdvėje ribojimo

- 10 Be to, dėl pareigos savo automobilį registruoti Italijoje (ypač praėjus objektyviai labai trumpam laikotarpiui po apsigyvenimo Italijoje, t. y. šešiasdešimčiai dienų) galėtų būti apribotos Sąjungos piliečių (pavyzdžiui, sezoninių darbuotojų) galimybės pasinaudoti minėtuose SESV straipsniuose numatytomis laisvėmis. Tokie darbuotojai, praėjus dviem mėnesiams, turėtų savo automobilį registruoti Italijoje, o vėliau, grįždami į savo kilmės šalį, automobilį registruoti iš naujo.
- 11 Dėl tokios procedūros, be to, kad ji yra neekonomiška, galėtų būti iš tikrųjų trukdoma arba bent jau apribojamos galimybės pasinaudoti darbuotojų teise laisvai judėti Sąjungos bendrojoje erdvėje, būtent – Italijoje. Panašius argumentus galima pateikti ir kalbant apie apsigyvenimą studijų ar atostogų, kurios trunka daugiau kaip šešiasdešimt dienų iš eilės, tikslais arba kai tai susiję su specialistais ar bendrovėmis, kuriems reikia vykdyti darbus ar teikti paslaugas Italijoje, galinčius trukti daugiau kaip šešiasdešimt dienų, tačiau kurie vėliau nori grįžti į savo kilmės šalį.
- 12 Dėl nagrinėjamos Italijos teisės nuostatos minėti asmenys galėtų atsisakyti atitinkamų galimybių ir nuspręsti vykti į kitas šalis, kurios nenumato panašių apribojimų. Europos Sąjungos teisės išaiškinimas šiuo klausimu yra svarbus sprendimui pagrindinėje byloje priimti, nes, jeigu paaiškėtų, kad, vadovaujantis SESV 18 straipsniu, Kelių kodekso 93 straipsnio 1-bis dalis yra diskriminacinė, ir (ar) dėl jos būtų netiesiogiai ribojamos Sąjungos piliečių teisės ir laisvės, nurodytos SESV 21, 26, 45, 49-55 ir 56-62 straipsniuose, turėtų būti panaikinta ginčijama bauda.